פרשת ועדת השרים בעניין כפר-קאסם

ב-24/10/58 פורסם ב"למרחב" מאמר בחתימת "אטיר עברי" (הם סבדרונים של מ. כרמל, ששימש אז שר התחבורה) בשם "אסון כפר קאסם ולקחו".

ב-2/11/58 החליטה הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה, להקים ועדה בת שלושה שרים שתברר מה היו הפקודות וההנחיות שניתנו לפני מבצע סיני לאלוף פיקוד המרכז בדבר התנהגות כוחות הבטחון בתחומי הגבול. חברי הועדה: שר המשפטים פ. רוזן (יו"ר), שר הפיתוח מ. בנטוב ופ. נפתלי.

הודעה רשמית על כך נתפרסמה בעתונים ב-3/11/58.

ב-23/11/58 מסר שר המשפטים פ. רוזן לממשלה את מסקנות ועדת-השלושה.

ב-24/11/58 פורסמה ב"דבר" ההודעה הרשמית כדלקמן:

"שר המשפטים פ. רוזן מסר את מסקנות ועדת השלושה שנתמנתה ע"י הממשלה בי"ט בחשון, על פי הצעת ראש הממשלה, לברר מה היו הפקודות וההנחיות שניתנו לפני מבצע סיני לאלוף פיקוד המרכז בדבר התנהגות כוחות הבטחון בתחומי הגבול המזרחי. הסיכום שועדת השלושה (פ. רוזן, מ. בנטוב ופ. נפתלי) הגיעה אליו הוא: "לאחר שמיעת עדויות ועיון בפקודות הגיעה הועדה פה אחד למסקנה, שלא נמצאה בפקודות או במסמכים שהוגשו לה וכן בדברי העדים אחיזה לסברה, כי מה שקרה בכפר קאסם נבע בצורה כלשהיא מהפקודות וההנחיות שניתנו ע"י אלוף פיקוד המרכז או ע"י הממונים עליו".

עתון "דבר" מוסיף: הממשלה רשמה לפניה מסקנה זו. במסרו את המסקנה לממשלה ציין שר המשפטים, כי הועדה נמנעה מלהיכנס לבעיות הקשורות במשפטו של א/מ י. שדמי, שהן בחזקת "סוב יודיצא". דובר הממשלה מסר, כי בפני הועדה הופיעו ראש הממשלה ד. בן-גוריון, הרמטכ"ל לשעבר מ. דיין, אלוף צ. צור ושני סגני אלופים. א/מ י. שדמי לא הופיע בפני הועדה ולא הוזמן להופיע בפניה. כן נמנעה הועדה מלהיכנס לשאלה, מה היו הפקודות שניתנו ע"י א/מ שדמי וממילא היא לא נכנסה גם לשאלה, האם פקודות אלו תאמו את הפקודות של אלוף צבי צור, או עמדו בסתירה להן. בתשובה לשאלה, האם אין במסקנות כדי למנוע מא/מ שדמי את האפשרות לטעון, כי הוא רק העביר את פקודות אלוף צבי צור - חזר דובר הממשלה והסביר, כי דעת הועדה היתה במפורש, כי אין במסקנה התייחסות כלשהי לענינים שידונו במשפטו של א/מ שדמי. דובר הממשלה ציין, כי המסקנה שפורסמה היא המסקנה

ארכיון גורדונית מכבי הצעיר ע"ש פ. נאש לבנון בהולדה

2/233 14

היחידה של הועדה, וכי הועדה בדקה כל תעודה שהיתה עשויה לשפוך אור על הקשר בין פרשת כפר קאסם לפקודות שניתנו ע"י אלוף צור או הממונים עליו. כזכור, מונתה הועדה בעקבות פירסום מאמר ב"למרחב" החתום ע"י "אסיר עברי" - שהוא הסיבדונים של שר התחבורה מ. כרמל - בו תבע השר לבחון את השאלה, האם אחריותו של א/מ שדמי היתה האחריות הסודית והעליונה בפרשת כפר קאסם. בעקבות מאמר זה הציע ראש הממשלה את מינוי ועדת השרים, שהגישה אתמול את מסקנותיה.

"למרחב" מ-24/11/58 מציין, כי "על הסיכומים (של ועדת השלושה) לא נערך בירור והממשלה רשמה אותם לפניה". כן מוסר העתון, כי "מאנשי הממשל הצבאי לא הופיע איש בפני הועדה, שסיימה את עבודתה עוד בשבוע שעבר".

"למרחב" (מאותו יום) מוסר גם, כי "מספר פעמים נשאל דובר הממשלה, אם אין סיכומה של הועדה עלול לסגור בפני שדמי אפשרות להרחיב את יריעת האחריות במשפטו כלפי הממונים עליו.על כך השיב, כי, לדעת יודעי-דין, לא ישפיע הדבר כלל על המשפט והשופטים יוכלו ממילא לבדוק את העובדות הנוגעות. במהלך שאלות ותשובות אלה ציין הדובר עוד, כי בעלי הדין לא ערערו על ההנחיות שניתנו לועדת השרים, אם כי אלה נתפרסמו מזה כשלושה שבועות".

א/שי 15
2
233

חברי הועדה היו - רוזן, בנטוב, נפתלי. נבחרה ב-2.11.58.
תפקידה - "לברר מה היו הפקודות וההנחיות שניתנו לפני מבצע סיני לאלוף פיקוד המרכז בדבר התנהגות כוחות הבטחון בתחומי הגבול. הועדה תגיש את סיכום עבודתה לממשלה".

סעיף 5 של המסקנות:

"לאחר שמיעת כל העדויות ועיון בפקודות הנ"ל הגיעה הועדה פה אחד למסקנה שלא נמצא בפקודות ובמסמכים שהוגשו לה וכן בדברי העדים אחיזה לסברה, כי מה שקרה בכפר קאסם נבע בצורה כלשהיא מהפקודות וההנחיות שניתנו ע"י אלוף פיקוד המרכז והממונים עליו".

ארכיון גורדוניה מכבי הצעיר ע"ש פנחס לבון בחולדה

16 אישי 2/233